

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Oznanila se plačujejo od dvostopne petit-vrste za enkrat 16, za dvakrat 24 in za trikrat 30 vinarjev.

Gospodarske stvari.

Dalmatinsko vinogradstvo na Dolenjskem.

Ko se je pričelo zasajanje ameriških cepljenih trt po Dolenjskem priporočati, stavilo se je za prvi pogoj dobrega uspevanja novih zasaditev pravo ameriško podlago, koj za družega pa globoko prekopavanje ali prerigolanje sveta. Za pravo ameriško podlago smatralo se je tisto, od katere se je trdilo, da jo trtna uš ne uniči ako jo tudi napade. Da nekatere ameriške trte smatralo se je še celo za take, da jih trtna uš niti ne napada. To smatranje se je pa popolnoma izjalovilo, kajti takih ameriških trt, katere bi trtna uš ne napadla, dandanes še nimamo.

No zakaj se je pa priporočalo in se priporoča še dan danes globoko prekopavanje ali prerigolanje sveta kot neobhodno potrebno, ako se hoče z ameriški trtami nove rodovitne vinograde doseči? Zato, ker ima vsaka prava, to je trtni uši klubujoča ameriška trta to lastnost,

da napravi neprimerno veliko več in veliko gostejših ter daljših korenin, kakor vsaka naša domača vinska trta. Vsled kaj obilnih korenin srče ameriška trta iz zemlje veliko več hrane kakor domača, vsled tega raste ona tudi veliko bujnejše mimo domače trte; in v tem tiči ravno pred vsem njena velika upornost proti trtni uši. Da zamore pa ameriška trta tako mogočne korenine razviti, potrebno je, da jo sadimo v čez in čez, ter globoko prekopen, toraj prerigolan svet, kajti v plitvem in znabiti še ne čez in čez prekopenem svetu — ona tega nikakor storiti ne more. Razumljivo je seveda, da mora biti čez in čez ter globoko prekopen svet pa tudi rodovit, bodi si po naravi že ali pa vsled obile gnojivke. V pustem, ne rodovitem svetu se ne bo ameriška trta nikakor tako razvijala, kakor to njen namen zahteva, in naj bo še tako dobro prerigolan. Zato motijo se tisti, osobito majhni posestniki vinogradov po Dolenjskem jako, kateri menijo, da zadostuje že star vinograd prerigolati ter ga s cepljenimi ameriški trtami z

PODLISTEK.

Biseri iz Suhe Krajne.

Nabral Hinjski.

2. V Gradenski gori.

V Gradencu, v Hinjah
In po žlebinjah,
Znajdejo trtice se.

Tako opeva vinorodno Krajniško zemljo pesem, ki sem jo v zadnji številki podal cenjenim bralcem „Dol. Novic“. Gradenska gora — kako se mi je omilila precej y začetku mojega prihoda v Hinje. Takoj prvi teden me je klicala dolžnost, da sem moral iti v Gradenc — najbolj oddaljeno podružnico Hinjske fare. Po dokončanem opraviu si nisem mogel kaj, da nebi si ogledal natančneje Gradenske gore. In res, naredila je na me, ki sem doma iz krajev, kjer ne poznajo družega vina, kakor krčmarjevo mešanico, velik utis. Vinograd pri vinogradu, zidanica pri zidanici — kdo bi kaj takega le slutil v Suhi Krajni! Ker se mi ni mudilo, sem si hotel vse na tanko ogledati. Ko sem hodil tako med vinogradi, čudeč se in blagrujoč vinske kraje, zaslišim na enkrat glas: „Gospod, naj pridejo malo sem gori!“

Ozrem se na levo in vidim pred zidanico starčka, nastonjenega ob palico in prijazno se smehljajočega. Približam se mu takoj, in ves vesel mu sežem v desnico.

„Pa ste sami doma, očka?“

„Sam, gospod, sam! Zato sem se pa tako zveselil, ko sem jih zagledal, bova saj dva.“

Nato mi razkaže svoje domovanje. Pripoveduje mi, da je bila enkrat to samo zidanica, pa da jo je prezidal si v hišo in da hoče preživeti stara leta v vinogradu, kjer se je trudil in ga obdeloval celo življenje. Skozi prostorna vrata, kakor jih imajo navadno zidanice, stopiva v stanovanje, ki je bilo, kakor sem takoj opazil, vse ob jednom: kuhinja, soba in spalnica. V kotu pri vratih obilna peč z zapečkom, kakoršne dobiš po Dolenjskem v vsaki hiši, okoli peči klop, na kateri je zadovoljno dremal lisasti muc, ki se je kaj malo zmenil za najin prihod — le parkrat je trenil z ušesi in zaspano z očmi pomežikal.

„Naj sedejo, gospod, naj sedejo,“ in pokaže na stol pri mizi, na kateri je bilo pa vse tako navlečeno, da je bil starček v vidni zadregi. Skledo in žlico in ostanke zjutranjega kosila postavi brž na polico, ki je bila pritrjena v kotu, drugo ropotijo, kar je bilo še na mizi, vrže na posteljo pri peči, poišče v omari pristo dolenjsko majolko in hiti, kolikor so mu

nova zasaditi. Brez obilne hrane v zemlji ne uspeva ameriška trta ter naša na njo cepljena, in naj bode ameriška trta še tako prava, svet še tako temeljito prerigolan. No prerigolanje sveta je pa ravno tisto delo, katero urno zasajanje novih cepljenih vinogradov pri nas naj bolj ovira, že celo ako je svet skalovit, znabit celo jako skalovit. Kdo bi ta skalovit svet rigolal, kje pa imam denar za to, in za napravo podzidov iz pri rigolanju izkršenega skalovja. Tako slišimo osobito naše majhne in malo premožne vinogradnike tarnati, ako se jim prigo-varja, da naj bi se novega zasajanja starih in opustošenih vinogradov lotili. Vsem takim vinogradnikom bodi tu povedano, da se prav lahko tudi brez prerigolanja čez in čez, toraj z le delnim prerigolanjem skalovitega sveta, prav dobre nove vinograde doseže, ako ne zahteva znabitiléga dotičnega zemljišča naprave podzidov (škarp), zaradi mogočega odplavenja zemlje ob času velikih nalivov.

Kjer se je pri le delnem prerigolanju bati, da bodo nalivi prerigolano zemljo odnašali ter tako novo zasaditev uničevali, tam seveda ne kaže, se tega načina naprave vinogradov z le delnem prerigolanjem, ali tako zvanega dalmatinskega načina posluževati se, kajti čemu eno delo izvršiti, ako smo si svesti, da ga nam bode danes ali jutri naliv gotovo uničil. Dalmatinski način zasaditve novih vinogradov izvršuje se pa tako-le. Kjer je dosti preveč skalovja, toliko preveč, da bi se nikakor ne izplačalo to vse pri rigolanju čez in čez izstreliti,

dopuščale stare kosti in njih pomočnica — palica, skozi nasprotna vrata.

Predno se je vrnil, sem imel dovolj časa, še natančneje si ogledati to prijazno starčkovo bivališče. Ob steni na levo stran vhoda je stala še druga postelja, čedno pregrnjena in nad njo je visela že tu in tam zarujavela puška-dvocevka. Okrog in okrog so bile po zidu razobešene svete podobe. Na polici pa je bila naložena kopica knjig, ki so me tako zanimale, da sem že vstal in hotel si jih natančneje ogledati, a sem zopet brž sedel, ko je odprl starček vrata in se približal mizi s polno majolko.

„Tako, gospod sedaj ga pa bova vsak en kozarček.“

Kako lepo se je lesketalo rudeče Gradensko vince, ko je natočil kupice!

„Toraj, na zdravje, očka!“

„Bog nam daj zdravje obema, gospod!“

Malo na kisló je vlekla ta Hinjska kapljica, a prilegla se je izvrstno na suho, žejno grlo, in starčku je obraz kar igral veselja, ko sem pohvalil pijačo iz njegovega vinograda.

„Pa ste res sami, očka?“ povzamem jaz besedo, ko se starček vsede in izyleče iz žepa mehur in si natlači kratko pipo.

„E gospod, to je tako: sem sam in nisem sam, vendar sem pa največkrat sam. Sam sem, ker je že

in kjer se ni bati, da bi sledeči nalivi vse delo uničili; prerigola to je prekoplje se bolj globoko ko mogoče le zemlja med skalovjem, skalovje samo pusti se pa ali čisto pri miru, ali se pa le sem ter tje kjer to zaradi večje pridobitve zemlje kaže, le kako posamezno skalo izstreliti. Ako je to mogoče, nanese se na že prekopano zemljo med skalovjem še zemlje iz kake nalašč zato narejene jame, kjer je zemlje dosti, in kjer se iz globočine ven vzeto zemljo s kamenjem lahko nadomesti. Ako se potem v tako globoko prekopano in znabiti še nanešeno zemljo cepljene trte zasadi ter jim dobro zagnoji, nimajo vzroka, da bi dobro ne rastle, ter obilo rodile. Zoriti mora pa med skalovjem rasteča trta svoje grozdje seveda še veliko boljše kakor ona, katera raste v sami zemlji, kajti vsaka skala je tako rekoč peč, katera se po dnevu segreva ter po dnevu in po noči toploto trtam oddaja. Razumljivo je, da pri zasajanju takega vinograda ni mogoče na to gledati, da bi vse trte lepo v vrste prišle, kar je sicer jako dobro, jako priporočljivo, nikakor pa ne neobhodno potrebno. Na milijone hektolitrov vina pridelalo se je po Dolenjskem v prejšnjih letih, pa trte rastle so v največjem neredu.

Kar se izgoje trte v takih dalmatinskih vinogradih tiče, je ona lahko dvojna. V bolj ravnih in manj skalovitih legah pridrži se lahko tako zvano francosko ali Grignotovo izgojo, pri kateri vsaka dovolj dorastla trta svoj napnenc in svoj palec zadobi, in pri kateri se za večnje dva kola potrebuje. V jako strmih in prav močno skalovitih legah pa kaže, se stare vi-

dolgo tega, kar mi je umrla žena. Nisem sam, ker biva pri meni hči. Vendar sem pa največkrat sam, ker je moja hči le malokedaj doma. Pa jo imam vendar rad Nežiko. O, ona skrbi zame in mi postreže, kolikor more, in kar mi dela največ tolažbe, to je, da tako rada moli. Danes je ni doma, šla je v ‚Mesto‘ na shod in k pridigi. O, ona ne zamudi nobene ‚andohtí‘ nobene slovesnosti. Pa tudi dela rada, in če zmanjka dela doma, vzamejo jo radi drugod. Odkar jo imam, zmiraj je tako dobra, zmiraj tako pobožna. Sedaj ima že štirideset let, in precej časa je minilo, kar je hotela v Ljubljano k usmiljenim sestram, pa je nisem pustil. I, kdo bi pa potem zame skrbel in mi kaj postregel na stara leta? Ravno takrat nekako je umrla moja rajna žena. Ko bi šla Nežika v samostan, ostal bi bil čisto sam. — Tukaj med trtami živim sedaj zadovoljno in veselo. O svetem Martinu bom dočakal, če Bog da, že osemdeseto leto, in skusil sem v tem času marsikaj. Poprej je bilo seveda bolje, ko je rodila stara trta. Imeli smo vina, da nismo vedeli, kam ž njim. Nova trta nam daje dosti truda, no — da le zopet vino — vse se pozabi. Pa pijva, gospod, pijva!“

„Na zdravje, očka:“

„O, Bog naju živi oba gospod.“

Trčila sva še v drugo in tretje. Povedal mi je še marsikaj iz svojega življenja: Kako se mu je go-

pavske, oziroma dalmatinske izgoje posluževati. Ta obstoji v tem, da se trtam po 5, 6, da še več metrov dolga debela prigoji, na katerih se potem poljubno palcev in napencev pušča, ter po skalovju na vse strani razpeljuje, tako da od daleč niti poznati ni, da ni na takih mestih čisto pravilno zasajen vinograd. Na kole tako izgojenih trt seveda ni mogoče rezati, ker ni kam kolja zatikati, veže se jih pa na žico, pritrjeno na železne, v skalovje zabite, oziroma zalite prav nizke stebričke, prav za prav kline.

Da se mora tako med skalovje zasajenim, ter na dolgo čez skalovje speljanim trtam pogostokrat in obilo gnojiti, no, to razumi se samo o sebi. Pognoji se jim pa tem ložje, ker na velikem prostoru, prilično le malo trt raste.

Zakaj ne zatiramo predenice?

Proti predenici (predlancu, živi niti) se pri nas čisto nič ne stori, dasiravno nam dela leto za letom veliko škodo po naših deteljiščih. Mirno jo gledamo, kako nam pustoši naše pridelke. Posebno močno zatira ta škodljivka nemško deteljo, pa tudi na domači detelji nam prizadeva veliko škodo. Nemška detelja je po nekaterih njivah čez in čez preprežena s to zajedalko, a nihče se ne gane, da bi zabranil in ustavil nadaljno pustošenje. To je res malomarnost, da jej ni para!

Dosedaj smo zatirali predenico še najbolj uspešno s požiganjem napadenih mest. V 8 številki „Dol. Novic“ z dné 15. aprila t. l. sem pa priporočal kot novo sredstvo kajnit, s ka-

dilo pri vojaki, kako je v poznejših letih hodil s knezom na lov i. t. d. Zlasti obširno je opisoval svoje delovanje v vinogradu. Tako je čas hitro potekal in moral sem se posloviti. Blagi starček me je spremil iz vinograda in me povabil, naj ga obiščem še večkrat.

Ob dolenski železnici.

V vročem poletnem času smo. Vsak si išče hladnega kraja, kjer se more oddahniti pred žgočimi solnčnimi žarki. Po celoletnem naporu teži in roma meščan na deželo — v toplice in letovišča; tam si želi na novo okrepiti svoje izmučene in oslabele moči in umiriti svoje razdražene živce, zato vidimo v tem času vse polno meščanstva med nami na deželi. A ne samo to si dovoljuje odmora, še bolj ga potrebuje naše priprosto ljudstvo, ki od zgodnje pomladi dela dan na dan na polju in njivah, na senožetih in vinogradih ter vse svoje telesne sile zastavlja, da se dobro obdela zemlja in za umno gospodarjenje, ki zahteva poleg tega veliko treznega premišljevanja, opazovanja in duševnega napora. Ni čuda, če i to hrepeni, če ne po odpočitku, pa vsaj nekoliko oddahniti se od težavnega dela in duhamornih skrbi. Tega časa noče porabiti, da bi liki meščanu mirno počivalo, ampak v

terim se da predenica dobro zatirati, ako se ga za vsak štirjaški meter porabi po pol kilograma. Takrat sem prosil, da bi delali saj naprednejši gospodarji poskušnje s kajnitom, ali kakor so-dim, se ni v tem pogledu nič storilo, dasiravno bi take poskušnje ne povzročile posebnega truda, niti stroškov.

Kmetijska šola na Grmu je napravila potrebne skušnje in sicer z dobrim vspehom, v kolikor se da že sedaj sklepati.

Te poskušnje so se napravile na domači detelji. Prva poskušnja se je napravila kmalo po drugi košnji, ko je detelja dobro ozelenela in sicer na prostoru, kjer ni bilo nobene predenice. Ta poskušnja se je napravila s tem namenom, da se vidi, kak vpliv ima kajnit na deteljo samo in drugič, da se vidi, kako na debelo ga je trositi, ako se ga vzame za štirjaški meter po pol kilograma.

V to svrhu se je odmeril en štirjaški meter deteljišča in potrosil s pol kilograma kajnita.

Druge poskušnje so se napravile na posameznih mestih strniščne in lanske detelje, povsod tam, kjer se je prikazala predenica.

Vspeh teh poskusov je bil sledeči:

V par dneh se je na dotičnih mestih detelja čisto popalila in je bila na videz popolnoma uničena s predenico vred. Toda kmalo na to je začela detelja zopet po malem zeleneti. Predenica se je zatrla in ustavilo se je tudi njeno razširjevanje po detelji.

Potrošena mesta sem natančno pregledal in našel, da je kajnit v raztrošeni množini uničil ne le zeleno deteljno perje ampak tudi nekaj

te izkoristiti, da se zaupno obrača na Stvarnika in mu v varstvo izroča svoje življenje in imetje, da se spravlja — z Bogom. zato roma na božja pota, kjer zamore svojo pobožnost bolje opraviti, med tem pa pozabi na svoje domače skrbi in težave. Takih božjih potov in romarskih cerkvá imamo precej v deželi in nekatera slove širom domovine kot čudodelna svetišča, kamor se rad zaobljublja vsak kristjan, v hudih stiskah, boleznih in nesrečah. Obljuba pa dela dolg. Zato vidimo v sedanjem vročem poletnem času, ko vse delo za nekoliko časa nekako miruje, da naše priprosto ljudstvo te svetišča obiskuje. — roma.

V naših mestih in trgih živi in se trudi za svoj obstanek mnogo meščanov in tržanov kot trgovcev in obrtnikov, tu prebiva i razno uradništvo, ki leto in dan pohaja v urad, in vsi ti sloji veselé se onega prostega časa, ko se morejo otresti vsakdanjih skrbi in se podajo na — potovanje.

V intelgentnih slojih in društvi opazujemo v zadnjem času lepo se razvijajočo navado, da se prirejajo skupni izleti, ki imajo namen povzdigniti veselje do potovanja v naše najlepše kraje; s tem se obudi romanje.

Slednjič mi je omeniti naše mladine, ki študira na srednjih in visokih šolah in ki svoj prosti čas

slabših deteljnih korenin, zlasti od tistih rastlin, katere je že predenica na pol uničila. Močne deteljne rastline so pa ostale pri življenju. Trave, ki so rastle vmes, so šle pa večinoma po zlu. ker imajo v obče bolj slabe korenine.

Ako rabimo za vsak štirjaški meter deteljišča po pol kilograma kajnita, potem je uspeh, — kakor uči ta poskušnja — zagotovljen. Pri toliki množini kajnita se predenica uniči in njeno pustošenje se ustavi. Nekaj detelje nam gre sicer tudi po zlu, to pa nič ne dé, kajti če ne dosežemo nič drugzega kakor samoto, da zatremo predenico in ustavimo njeno pogubonosno delo, že stem nam je veliko pomagano. Za uspešno zatiranje predenice s kajnitom je treba, da se držimo tedaj sledečih pravil:

1. da napadena mesta tako na debelo potrosimo, da pride na vsak štirjaški meter po pol kilograma kajnita.

2. da se lotimo zatiranja predenice takoj, kakor hitro jo zapazimo na detelji, ne pa še-le potem, ko je že polovica detelje uničena. Zaradi tega je treba mlado deteljo, naj si bo lucerno ali strniščno deteljo, večkrat pregledati.

3. kajnit se mora raztrositi ne le po napadenih mestih — predeničnih gnjezdih — ampak tudi še za dobrega pol metra naprej, okrog in okrog dotičnega gnjezda. To je potrebno zaradi tega, ker so se v tem času posamezne predenične niti razlezle tudi že naprej po detelji, ne da bi se to videlo. Da se prepričamo o tem, je treba le nekoliko bližje pri tleh pogledati,

kjer se kmalu zapazi, kako se spenjajo posamezne predenične niti od ene detelje na drugo.

4. Napadena mesta naj se pri odrasli detelji najprej pokose.

Ako je njiva že čez in čez preprežena s to predenico, potem nam ne kaže drugzega, kakor da tako deteljišče preorjemo.

Kmetijska šola na Grmu bo delala sedaj še naprej poskušnje s kajnitom, ker je mogoče, da bi zadostovala tudi manjša množina za štirjaški meter kakor četrta kilograma. O vspehih teh poskušanj poročati hočemo pozneje. Že sedaj pa opozarjamo na kajnit vse naše gospodarje in jih prosimo vnovič, da ga rabijo proti predenici, ker je kajnit veliko pripravnejše sredstvo, kakor pa požiganje predenice s pomočjo slame.

Politični pregled.

Volitve, ki se vrše septembra meseca za **deželni zbor**, razburjajo že sedaj celo deželo. Saj so pa te volitve tudi velikega pomena, ker se gre za samoupravo naše lastne dežele. Katoliško-narodna in narodno-napredna stranka, obe se trudite na vso moč, da dobite kar največ svojih poslancev. Obeta se hud boj, zlasti zato, ker orožja in sredstva niso vselej poštena; z lažjo, neresnico, obrekovanjem in smešenjem se boriti pa ni lahko. Ko bodo kandidati razglašeni in postavljeni, spregovorili bomo kaj več o volivnem boju. Za sedaj povdarjamo samo še to: edino katoliška vera nam more zagotoviti pravi narodov napredek.

V ozadju na strmem hribu stoji „Ljubljanski grad“, po potresu opuščen kaznilnica — star, mogočen, toda trden grad, sedaj razpokano zidovje, brez stanovnikov, s svojimi mično razvrščenimi drevoredi, odkoder imaš na mesto, okolico, na Gorenjsko in daleč doli na Dolenjsko in barje prelep razgled.

Na levi strani se razprostira „Golovec“, nizko pogorje, ki loči širno in rodovitno ljubljansko polje od „barja“, ki pa se ravno tu, kjer je izpeljan „Grubarjev prekop“ vzhaja v nizko sedlo, katero se je pod vlado slavne cesarice Marije Terezije prekopalo do Stepanje vasi po načrtih jezuita in profesorja Gruber-ja, s čimur se je velika, obširna, dandanes jako rodovitna planjava „ljubljsko barje“ polagoma odprla poljedelstvu. Vsa širna polja, njive, ki jih dandanes vidi oko od Golovca, ali bolje rečeno od železniškega tira tja proti zapadu in jugu do mogočnega „Krima“, je stalo do vladanja te presvetle cesarice pod vodo. Kolika škoda bila je to ne le za gospodarstvo, ampak tudi za mesto Ljubljano in vso okolico! Še dandanes leži v zimskih mesecih po mestu in okolici nepregledna otožna megla, dokler se šele ob 11. uri ne vzdigne.

(Dalje sledi.)

počitnic uporablja v to, da se s potovanjem spopolnuje svoje domovinsko znanje. Ona rada roma križem naše domovine in se pri tem poslužuje najbolj moderne zveze — železnice.

Da se tudi midva, dragi čitatelj seznaniva z lepim delom naše domovine, z Dolenjsko, popeljiva se na železnični prog iz Ljubljane na Dolenjsko stran in oglejva si vse najvažnejše zanimivosti, ki jih srečava na tej vožnji. Ni mogočnejše vezi, ki vzbuja in krepi ljubezen do domovine, kakor spoznavanje nje lepote in njenega prebivalstva.

Lepo poletno jutro je. Na azurno modrem nebu stoji že solnce precej nad horizontom, ki obeta lep, vroč dan, ko se vsede na kolodvoru južne železnice, v Ljubljani na vlak dolenske železnice, ki naju odpelje polagoma mimo nebroj železničnih vozov, magacinov — proti Dolenjski.

Glavno mesto „belo Ljubljano“ s svojimi poslopji cerkvami na desni strani, popelje naju vlak mimo mogočnih stavb: mestne vojašnice, cerkve Srca Jezusa, vojaške in deželne bolnice, pri Udmatu čez Ljubljano, poleg deželne prisilne delavnice in mestne klavnice in zopet čez „Gruber-jev prekop“ in nahajamo se na dolenskih tleh. Na desni preko vode stoji impozantna velika vojašnica brambovcov.

Znano je, da je **Avstrija** v trozvezi z Nemčijo in Italijo. Kdor le količkaj pozna politiko, ve, da nimamo koristij od te trozveze nobenih, škode pa dosti. Nov dokaz je podala Nemčija, ki je na uvoz živine, žita i. dr. iz Avstrije v Nemčijo nastavila zelo visoko carino. Da je s tem zelo odškodovano avstrijsko kmetijstvo pa tudi obrt in trgovina, je razvidno iz tega, ker Avstrija veliko več svojih izdelkov in pridelkov pošilja v Nemčijo, ko oni k nam. To so lepi „zavezniki!“ Vsenemci v naši državi, ki smejo očitno pisati in govoriti zoper Avstrijo, so kajpada veseli, in si obetajo uresničenje svojih načrtov, če ne bo Avstrija povrnila milo za drago in nastavila tudi visoko carino za tiste stvari, ki prihajajo k nam z Nemškega.

Italijani imajo letos svoje velike vojaške vaje na morju v jadranskem morju. Odkar trozveza obstoji, se to ni zgodilo. Zdi se, kakor bi se Lahi učili, kako bi se dalo našo državo napasti na morju od te strani. Naša vlada je zato poslala dve vojni ladiji pogledat, kaj uganjajo Lahi na morju in kaj nameravajo.

Umrli je znani **Krispi**, zagrizeni sovražnik cerkve in papeža. Tudi **Baratieri**, poznat po svojem porazu v abesinski vojski, v kateri je Italija tako sramotno podlegla, je umrl in sicer na Tirolskem, kamor se je prišel zdraviti.

Nemškega cesarja mati je umrla. Zato ni bilo tistih velikih slovesnostij, s katerimi so hoteli počastiti iz Kitajskega vrnivšega se grofa Waldersee.

Francoska vlada je izdala zoper cerkvene redove in družbe postavo, ki je krivična in ovira svobodni razvoj redov. Nekateri redovi so se podvrgli tej postavi, a drugi ne. Tako n. pr. sklenili so jezuitje, raje zapustiti Francosko, kakor pa podvreči se tej postavi. A zdaj pride nekaj drugčega. Na otoku Madagaskar imajo Francozi bolnice za gobove ljudi, a nikogar ni, ki bi tem usmiljenja vrednim bolnikom stregel. Zato se je Francoska vlada obrnila s prošnjo do sester frančiškank, naj prevzamejo strežbo teh bolnikov. Redovnice so to storile z največjim veseljem! To vam je značajnost in doslednost brezverske francoske vlade: po eni strani redovnike preganjajo s paragrafi, po drugi so jim dobro došli.

Na **Španskem** vladajo nemiri še vedno. Treba je bilo vojaške sile, da so ugnali sovražnike cerkve in redovnikov.

Angleži svojim vojakom v Južni Afriki že dolgo časa niso izplačali vojaške plače, zato se širi nezadovoljnost in upornost med vojaštvom od dne do dne bolj. V več bitkah so Buri Angležem prizadejali občutno škodo.

Domače vesti.

(Visok gost.) Minolo soboto mudil se je bil pri mil. gosp. proštu dr. Elbertu v gosteh mil. g. opat iz Mehrerau-a, P. Avgust Stöckli. Kakor znano so se iz tega samostana v Zatičino naselili cistercijani.

(† Umrli) je 12. t. m. ob 8. uri zvečer preč. g. Janez Germ, župnik v Škocijanu po dolgotrajni bolezni. Pogreb je bil 14. t. m. ob 9. uri. Dosegel je starost 78 let. Priporoča se v molitev!

(Novi grobovi.) Dne 5. avgusta zatínil je trudne oči preč. g. Mihael Klemenčič, mestni župnik črnomaljski. Mnogo britkega je imel prestatí še v svoji dolgotrajni bolezni, dasi ni nikomur nič žalega storil blagi gospod. Pogreb v sredo 7. t. m. je pokazal, kako so ga čislali posebno duhovni sobratje. Vsi gg. iz Bele Krajne so prihiteli in tudi od drugod, tako da jih je bilo lepo število 36. V cerkvi mu je govoril žalni govor sošolec preč. g. dekan semiški Matija Erzar, a pokopal ga je — tudi sošolec — mil. g. proš. novomeški dr. Seb. Elbert. Pogreba se je udeležilo poleg množice prostega ljudstva tudi obilo gospode. Svetila rajnemu gospodu večna luč!

(Veliki romarski shod) pri M. D. na Zaplazu pri Trebnjem bode 16. t. m., to je v petek po Veliki maši.

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) Meseca julija 1901 je 215 strank vložilo 51715 K 01 h, 191 strank vzdignilo 48669 K 13 h, toraj več vložilo 3045 K 88 h. 7 strankam se je izplačalo posojil 6000 K. Stanje vlog 1665365 K 07 h. Denarni promet 207005 K 46 h.

(Prostovoljno gasilno društvo Novomesto.) Naše prepotrebno prostovoljno gasilno društvo priredi 25. t. m. koncert z vstopnino. Čisti prebitek porabil se bode v pokritje stroškov za nabavljeno gasilno orodje, katerega si je društvo omislilo. To društvo nabavilo si je v zadnjih petih letih za 6200 kron neobhodno potrebnega orodja in si bode, ko se otvori naš vodovod, moralo še precej novega orodja omisliti. — Z ozirom na to dejstvo upati je s sigurnostjo, da se bode p. n. meščanstvo prav mnogobrojno udeležilo društvenega koncerta. — Naše prostov. gasilno društvo, katero vse svoje moči posvečuje za svojega bližnjega blagor, obstoji že 25 let in bode svojo petindvajsetletnico obhajalo slavnostno drugo leto in sicer ob priliki otvoritve vodovoda. — Gori navedeni koncert objavil se bode še natančneje po lepakih.

(Meščanska garda v Novem mestu) priredi dne 18. t. m. povodom rojstnega dne Njih Veličanstva presvitlega cesarja Franca Jožefa običajno vsakoletno cerkveno parado, popoldne ob dveh pa bode odmarširala z godbo na čelu v Kovačevo hosto v Žabji vasi, kjer se bode vršila prosta zabava. — Ker že dolgo časa ni bilo tacega izleta, se slavno občinstvo vabi, da se ga mnogoštevilno udeleži. — Skrbljivo bo tudi za dobro pijačo in mrzlo jed.

(V bolnišnico Usmilj bratov v Kandiji) pri Novem mestu se je sprejelo meseca julija 122 bolnikov, koncem junija jih je ostalo 65, skupaj 187. Od teh se jih ozdravilo 86, zboljšalo 22, neozdravljena bila sta 2. Umrli so 3, in sicer eden vsled jetike, eden vsled srčnega otrpnenja in eden umirajoč priveden. V oskrbovanji ostalo jih je 74. Oskrbovalnih dni se je nabralo tekom preteklega meseca 2345.

(Oklic.) Dne 4. avgusta t. l. ob polu peti uri popoldne nastal je ogenj v skednji posestnika Jože Murna v Podlipi št. 7, občina Ajdovec, kateri se je tako hitro razširil, da je 9 poslopj z večino gospodarskih poslopj, skupaj 43 objektov, skoraj vse sprave in hišne oprave, veliko krme, žita in obleke, sadna drevesa in eno koruzno polje pogorelo. Skupna škoda se ceni na 28 400 kron; zavarovano je pa vse bilo samo na 5200 kron. Od 9 pogorelcev jih je 6 v veliki bedi. Z ozirom na to razpisujem sklad milih darov po celem političnem okraju ter se obračam do prebivalstva z nujno prošnjo, da bi pomagalo nesrečnim pogorelcem po svojih močeh. Dospete darove pobira okrajno glavarstvo; darovi se bodo razglasili v deželni časopisu in oddali svojemu namenu.

C. kr. okr. glavarstvo Rudolfovo, 12. avg. 1901.

C. kr. dež. vlad. svetnik Friedrich.

(Načelstvo kletarskega društva v Novem mestu), ki je bilo izvoljeno pri ustanovnem shodu, se je v seji dne 11. t. m. sestavilo sledeče: Bohuslav Skalicky načelnik, Viljem Rohrman načelnika namestnik, Josip Bergmann blagajnik, Josip Dular iz Jurkevasi in Avg. Schneider, oskrbnik v Pogancih, odbornika. Načelstvo je sklenilo, da se pravila takoj natisnejo in predlože trgovskemu sodišču v registriranje. P. n. člani opozarjamo na to, da treba prvo polovico deležev plačati do 1. avgusta t. l., drugo pa do 31. decembra t. l. Denar naj se pošilja blagajniku Josipu Bergmann, lekarnarju in posestniku v Novem mestu.

(Prva jugoslovanska tovarna za kavine surogate, figovo in sladno kavo v Ljubljani) se je otvorila. To važno narodno podjetje gospoda Ivana Jebačina, trgovca, tovarnarja in zalagatelja kavinskih primesij v prid družbe sv. Cirila in Metoda je blagoslovil družbin prvomestnik, preč. g. mons. Tomo Zupan. Vsak Slovenec mora najiskrenejše pozdravljati to novo tovarno, ker je zadelala precejšno vrzel na polju narodne obrtnosti in bo dajala zaslužek le domačinom. Če pripomnimo, da se samo na Kranjskem vsako leto porabi 300 vagonov kavine primesi (cikorije), ki dohaja večinoma iz drugih dežel, kjer ostaja dobiček in kamor se plačuje delo izdelovanja, bo vsakateremu jasno, da gre mnogo našega denarja v žep tujemu podjetniku mimo domačih, dela pogrešajočih rok. Z domačim podjetjem pa se koristi tudi družbi sv. Cirila in Metoda. Ta bi dobivala od zgoraj navedene letne množine po 30.000 gl. ali 60.000 kron letne podpore samo s Kranjskega; približne dohodke pa bi dajale ostale slovenske dežele. Tu in v drugih predmetih, ki se izdajajo v družbin prid, je skrit velik naroden zaklad. Slovensko rodoljublje! Sezaj po njem, polagaj ga na domovinski altar! In s takimi sredstvi razvilo bi se naše šolstvo ob jezikovnih mejah tako, kakor si je najrodoljubneje srce le želeli more. Ko še omenjamo, da je gosp. Iv. Jebačin povodom blagoslovljenja svoje tovarne daroval družbi sv. Cirila in Metoda 400 kron, izrekamo ob enem domoljubno prošnjo: Slovenke in Slovenci! Rabite, zahtevajte, priporočajte vselej in povsod le te izborne izdelke domače industrije v čast in ponos slovenskemu imenu, v korist slovenskega dela in v prosopeh vseslovenske šolske družbe.

(Oddaja bikov.) Deželni odbor bo letošnje jesen oddajal bike plemenjake cikaste (Pincgavske-Belanske) in sive (Muricodolske-Muriške) pasme proti polovični nakupni ceni pod običajnimi pogoji in sicer

v prvi vrsti občinam potem pa tudi zasebnim živinorejcem. Prošnje so vložiti 9. septembra t. l. deželnemu odboru v Ljubljani ter jim je priložiti znesek 20 kron kot vadij.

(Solske knjige) za gimnazijo in ljudske šole so ravnokar došle ter jih imamo že na razpolago v naši knjigarni: J. Krajec nasl. v Novem mestu. Ob enem opozarjamo drage bravce Dol. Novic na naš inserat v današnji številki:

(Vinogradniki! Čuvajte vinsko trto!) To je naslov mali knjižici, katero je spisal marljivi Anton Kosi, učitelj in vinogradnik v Središča. V tej knjižici nam na 66 straneh opisuje vse razne škodljivce, s katerimi se ima dandanes bojevati naš vinogradnik, ako hoče ohraniti svoj vinski pridelek. Najprej nam opisuje razne živalske škodljivce (trtna uš, kiseljak, krtica, vinogradski zavijač, trsni kapar in trsna pršica) potem boleznimi (peronospora, grozdna plesen in črni palež) in nazadnje še neugodne vremenske vplive. — V tej knjižici je pisatelj vse to skupaj zbral, in spravlil v pregledno celoto, kar se je že po raznih spisih in knjigah o teh škodljivcih napisalo. Knjižica bo dobro došla našim gospodarjem, in ker je cena tudi nizka, jo toplo priporočamo vsem našim naprednim vinogradnikom. Cena (?).

(Umno kletarstvo.) Bliža se za vinogradnika najsrečnejši in najveselejši čas namreč trgatve. Ker je vinska trta letos povsod dobro obrodila in ker je vsled ugodnega vremena pričakovati, da grozdje dobro in enakomerno dozori, da se bode toraj pridelala izvrstna vinska kapljica, je pač skrb vsakega umnega vinogradnika, da s svojim, z velikim naporom pridobljenim pridelkom, tudi pravilno ravna, ako ga hoče hitro in dobro v denar spraviti. Da se pa največ vinskega pridelka pokvari le vsled slabe posede, je vsakemu dokazano; mnogo je pa tudi krivo površno ravnanje z grozdem pri trgatvi in pozneje še pri kipanju. Nepravilno napravljeno vino se le težko proda in vedno po nizkih, dandanašnjim stroškom neodgovarjajočih cenah. Temu nedostatku se vsak vinogradnik izogne, če že od vsega začetka z vinom, oziroma že z grozdem pravilno ravna, zato opozarjamo na knjižico, „Umno kletarstvo“ katero je spisal deželni vinarški potovalni učitelj za Kranjsko g. Fr. Gombač in katero je založil in izdal spomladi t. l. dež. odbor kranjski. Ta poljudno spisana knjiga obsega vsa za malega vinskičaka potrebna navodila z ozirom na najnovejše zahteve umnega kletarstva. Dobiva se pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani in v drugih knjigarnah. Posamezen komad stane 30 h, s pošto vred 38 h; 40 izvodov skupaj pa 8 kron, po pošti 8 kron 50 h; toraj 20 h oziroma 21 h komad. Iстина je, da si vtegne marsikdo s temi vinarji prihraniti več sto kron. Istotam se dobi še nekaj izvodov „Novega vinogradništva“ od istega pisatelja po 80 h s poštnino vred. Obe knjigi toplo priporočamo.

(Razlaga) velikega katekizma. Za cerkev sestavil po raznih virih Anton Veternik, župnik pri sv. Jakobu na Dolenjskem. I. zvezek; O veri in apostolski veroizpovedi. Ta 382 strani obsegajoča knjiga bodo č. g. gotovo z veseljem pozdravili, zlasti ker je sestavljena po novem katekizmu. Dobiva se v Kat. Bukvarni v Ljubljani za ceno 2 K 20 v s poštnino v red, a naroča tudi v prodajalni J. Krajec nasl. v Novem mestu.

(Današnji list) obsega dvanajst strani.

Razne vesti.

* (V znamenju križa.) Leta 1571. je bilo zbrano pri Lepanto ogromno brodovje. Nasproti sta si stali dve močni vojni mornarici. Eni je poveljeval kruti Turek, druga pa je stala pod zapovedništvom pobožnega avstrijskega nadvojvode Ivana. Turek je imel močnejše brodovje in odločiti se je imela zmaga za vse poznejše čase. Ladijevje je trčilo skupaj, predno pa je dal zapovednik krščanskega brodovja avstrijski nadvojvoda Ivan svojemu moštvu glavni ukaz, je napravil znamenje sv. križa. Tudi vsi njegovi vojaki so napravili isto znamenje. Malo trenutkov pozneje so sijajno premagali krutega Turčina in ga popolnoma potolkli. — Ko je čez sto let pretel isti sovražnik avstrijskemu glavnemu mestu Dunaju, je bila za mesto že skrajna nevarnost. Na pomoč je prihitel poljski kralj Jan. Sobieski. S seboj je imel malo četico vojakov, Turka pa je bilo kakor listja in trave. Predno pa se je spustil s krvoločnim sovražnikom v boj, je s celo armado prisostoval sv. maši. Po sv. maši se je spustil v znamenju sv. križa v Podonavje in nekaj ur pozneje so bežali Turki v divjem diru, Dunaj pa je bil rešen.

* (Pripovedka iz Helgolanda.) Na otoku Helgoland je bila že od nekdaj stara navada, da so opravili prebivalci ob času lova slanikov procesijo, pred katero je nosil eden izmed ribičev razpelo. — Neko leto so napravili tudi tako procesijo, kar na enkrat pa pride naznanilo, da se je prav ob obrežju prikazalo ogromno slanikov. Ta novica je vse navzoče čudovito razvnela, stopili so vsi iz vrste, procesija se je kar razgubila, dotičniku pa, ki je nosil križ, se je neki tako mudilo, da je kar iz rok vrgel križ in se podal naglo v čoln, da bi kaj več ujel, kakor drugi. Pa glej božje roke, komaj so začeli loviti in predno je kdo kaj ujel, so se začeli slaniki premikati in v malo minutah je ves obili trop izginil brez sledu. — Od tedaj imajo na Helgolandu le prav malo slanikov.

* (Spomenik Bismarku v Moskvi na Ruskem.) Ruska vlada mileje ravna s Prusjaki nego pruska vlada z ruskimi podložniki, kajti v Moskvi so Nemci odkrili spomenik Bismarku. Spomenik stoji na vrtu zavetišča Friderika Viljema, in postavili so ga na svoje stroške v Moskvi naseljeni Nemci. Pri priliki slovesnega odkritja so ruski listi pisali oistre članke na adresu nemških priyandrancev kateri so v samem „srcu Rusije“ postavili spomenik največjemu sovražniku Rusije. Pruska predrznost in oholost je povsod jednaka!

* (Slona operirali.) V Hannoveru na Nemškem imajo lepega slona. Pred tremi leti spačil se mu je noht na zadnji nogi. Ujeli so ga v zanjko in mu izrezali kar je bilo bolnega. Letos ponovila se mu je spet ista bolezen, a v zanjko ga niso mogli več vjeti, je že poznal past. Toda začelo se mu je gnojiti in bati se je bilo, da pridejo ob dragoceno žival. Posvetovali so se, kaj storiti? Sklenili so, dati mu morfija (sredstvo za uspavanje) 40 gramov in šest steklenic ruma s sladkorjem. Čez eno uro je slon obnemogel. Z dletom in kladivom so obdelovali bolni noht, rano pa izžgali. Iz te omotice se slon ni prebudil tri dni, in še tedaj so ga morali s škripci spraviti na noge.

* (Milijoni ljudi pod zemljo.) Izračunalo se je, da samo v premogokopih dela čez pol milijona delavcev. Še več — 4 milijoni — delavcev dela v rudokopih.

* (Sneg na mesecu.) Ameriški časniki pišejo, da so učenjaki Havardske zvezdarne napravili fotografčne slike meseca, na katerih se vidi, da je na mesecu sneg. Ako je na njem sneg, boče tam gotovo tudi voda, led in ljudje. Kdor tega ne veruje, naj se sam prepriča.

* (Najhitrejši vlak.) Človeški um zmiraj napreduje. Sedaj se poroča, da je neki ameriški zemljemer namenjati zidati železnico, ki bo šla 400 kilometrov za eno uro. Pot iz Novega Jorka v San Francisco bo bojda trajala samo 24. ur.

* (Izvanredna starost.) Turškemu listu „Ikan“ ki izhaja v Carigradu, pišejo iz Gusinja v Albaniji, da je v vasi Hati nedavno umrl Turčin po imenu Smajil Hadža, kateri je bil 160 let star. Zapustil je 200 potomcev moškega in ženskega spola, sinov, vnukov in pravnukov. Mož je bil do smrti zelo čvrst in živahen.

* (Kulturni Nemci!) Nedavno so pokopali v nemškem mestecu Hartbergu na Štajerskem kmeta, ki je obiskoval v svojem življenju vse bližnje sedmine, na katerih se je redno napil tako, da je na potu obležal. To se mu je tako dopadlo, da je zahteval v svoji oporoki, da mora na njegovi sedmini biti vse pijano. In vrli Nemci so mu to izpolnili ter se tako napili, da so možje in žene se kar valjali pri belem dnevu po cestah. Če bi se to zgodilo na Slovenskem, kako bi pisali nemški listi o divjakih!

* (Koliko je Slovanov na Dunaju?) Pri zadnjem štetju ljudstva, kakor piše „Slavjanski vék“, so na Dunaju našeli samo 102.974 Čehov. V resnici pa je na Dunaju 402.974 Čehov; da je na Dunaju tudi še več tisoč drugih Slovanov, ni dvomiti. Na podlagi tega dejstva je mažarski list „Budapešti Hirlap“ izračunal, da Dunaj boče v 50 letih popolnoma slovansko mesto, ker tekom zadnjih let se je število Slovanov na Dunaju pomnožilo za 39.140 duš.

(Nenavadno veliko svinjo) je pripeljal Nikola Matič, trgovec iz Srbskega, na budimpeštanski sejm. Tehtala je 360 kil.

* (Klobuk in glava.) Friderik II., kralj pruski, nosil je jako zamazan klobuk. Ko je nekoč nadzoroval vojake, zašepeta eden: „Ali si videl, kako slab klobuk ima kralj?“ Nato drugi: „Ali si pa tudi videl, kakšna glava je pod tem klobukem?“

* (Stava.) V Kopenhagenu na Danskem stavlil je mlad huzarski častnik, da bo k svojim prijateljem, ki so v drugem nadstropju obedovali, prijezdil. Res prijaše v obednico, parkrat krog mize v začudenje vseh, in spet po stopnicah dol na ulico, koder ga prijatelji sprejmo s hrupnim odobravanjem. A prišedši v vojašnico dobil je 10 dni zapora.

(Varuj se strele:) — Letos se je zgodilo mnogo nesreč vsled strele. Zakaj? Ljudje so premalo previdni; tudi ne vedo, kje je strela najbolj nevarna. In kje? Na prostem in pod visokimi drevesi. Že stara nemška pesem pravi: Pod hrastom ne smeš stati, in smrek se moraš bati; pod bukovje se lahko gre . . . To je dokazala poskušnja: v gozdu, ki ima dvakrat toliko bukovja, kolikor drugega lesa, je udarila strela 56-krat v hraste, 24-krat v smreke in jelke, pa nobenkrate v bukovo drevo. — Zato, če si v gozdu kadar treska, stópi hitro pod bukovje; najbolje, pod nizko grmičje. Ne ostajaj na robu gozda; zlasti ne pod visokimi drevesi. Bolje pa je vendar v gozdu, kakor na prostem, ker strela išče vedno najvišje točko, — na prostem pa je človek najvišji.

* (En groš.) V Monakovem je cerkev Naše Ljube Gospe. L. 1812. stale so tam okrog še ozke hišice. V eni teh je postaren mož trde korenine točil kavo, g. Urban mu je bilo ime. Za groš si dobil veliko skledo kave in pošteno veliko zemljo, da si bil lahko sit. Neko jutro vstopi dijak, kateremu se je že na obrazu brala lakota. Hlastno je pojel kavo in zemljo. Ko pa hoče plačati, se s strahom zave, da nima denarja pri sebi. Stopi k gostilničarju in pravi, da je pozabil denar. A mož mu ni verjel. „Nalagal bi me rad? Čaj, ti meni nisi plačal, bom pa jaz tebi,“ to rekši ga prime za uhlje, pa ne rahlo, prav krepko in porine skozi vrata. Cel dan se je g. Urban jezil, češ, tako mlad človek, pa laže in goljufa. Drugo jutro je deževalo. Ves premočen vstopi dijak od včeraj. Čmernega obraza stopi k mizi in jezno porine groš: „Tu je groš.“ „Kdo si pa?“ Dijak, katerega ste včeraj tako neusmiljeno vlekli za ušesa.“ „Že dobro, že dobro,“ pravi starec in pazljivo pogleda dijaka v odkritosrčne oči. Vpraša ga to in ono, in slednjic izve, da se mu godi prav slabo. Želodec mu poje brez strun, obleka vpije po novi, i. t. d. Kratko, dijak je reven, ko cerkvena miš. Dobri g. Urban prime dečka za ruko in mu obljubi, da mu bo povrnil včeraj storjeno krivico. Vzel ga je za svojega, in dijak se je izkazal vrednega tega zaupanja. Stari g. Urban je doživel veliko veselje, da je imel dijaka, ki ga je vlekkel za ušesa, kot novomašnika pred oltarjem, in prejel iz njegovih rok sv. obhajilo.

* (Grozna mati.) V občini Lipovar, baraninski komitat na Ogerskem, je bil nastal požar v hiši bogate kmetice, vdove Meles. Gasilci so ob tej priliki udrli tudi v klet, in tu so našli v svojo grozo lastnega otroka kmetice, osušenega do kosti, v resnično groznem stanju. Nečloveška mati je imela otroka pet let zaprtega, le da pi si prisvojila njega dedščino.

* (Raztresenost) je pri učenjakih nekaka navada in predpravica. Neki Naderman na Nemškem imel je navado, da je odhajajoč od doma napisal na vrata: „Ga ni doma.“ Neko popoldne pride domu in bere svoje pisanje na vratih. „Lej ga dedca“, pravi, „ga ni doma. Moram priti pozneje!“ Reče, se obrne in gre.

* (Edenko drugi.) V nekem gališkem mestu hoteli so judje svojemu rabinu (tako imenujejo svojega duhovnika — učitelja) za rojstni dan podariti sod vina. Vsak naj bi prinesel eno steklenico. Določili so tudi, kakšno bodi vino, da ne bi bila mešanica. Vsi so zadovoljni. Ko pa pride Icig domu pravi: „Ena steklenica vode tudi ne bo škodila, še poznalo se ne bo.“ Sosed Mozes bil je ravno tako navihani in Ruben je istotako ugibal. Ko dojde rojstni dan rabinov, mu s slovesnim govorom podare sodček. Ves vesel rabin sodček nastavi, a vsa domišljija mu ni mogla napraviti vina iz — vode. Kakor Icig in Mozes in Ruben mislili so tudi drugi. — Tudi kristjani čisto pravijo: „O bo že ta mesto mene naredil.“ Na vse zadnje pa ni nič. —

* (Uniforma iz papirja.) Tako uniformo nosijo japonski vojaki. Ker je silno cena in priprosta, zato umazane ne pero in strgane tudi ne krpajo, marveč kar novo dobe.

* (Žetev na Ogrskem) je bila, kolikor so mogli doslej preceniti, letos dosti slabša od lani. Pšenice se je pridelalo letos 35,164.500 meterskih stotov, t. j. več kot tri milijone meterskih centov manj od lani. Tudi drugih žit se je letos manj pridelalo.

* (Nekaj za zakonske, ki se radi kregajo.) — Ne hvalij ozastonj stari ljudje starih časov. Poslušajte, kako je pred 200 leti gosposka ravnala s zakonskima, ki sta živela v prepiru. Dala ju je zapreti v majhno celico z enim oknom, eno posteljo, eno mizo, enim stolom. Hrano so jima prinesli v eni skledi, zraven priložili le eno žlico, en nož, ene vilice, sploh od vsake potrebne reči so jima privoščili le po eno stvar. Tega sodnijskega ravnanja so se bale posebno ženske. Morebiti bi bilo tudi dandanes bolj tako ravnati s prepirljivima zakonskima, kakor pa da ju kličejo pred Poncija in Pilata.

* (Preveč denarja.) Časniki poročajo, da je v vseh dunajskih bankah nakopičenega veliko denarja. Nihče denarja ne potrebuje in ga ne zahteva, tako da ga dunajske banke ne morejo niti za 3% na posodo dati. Take so bolečine kapitalistov. Drugače je seveda med revnim ljudstvom.

* (Vročina v Ameriki.) V Zjedinjenih državah vlada vročina tako huda, da umrje vsled nje vsak dan povprečno sto oseb. Žival trpi več nego ljudje. Po nekaterih krajih je voda bolj draga nego vino. Farmerji, katerih vodnjaki in potoki so se posušili, plačujejo svojim sosedom po 50—100 dolarjev na teden, da smejo pri njih napajati svojo živino. Mnogim pa je od žeje poginila že vsa živina. V nekaterih državah ne morejo na polju več delati, ker je vse tako suho. Temperatura znaša v senci 40.5—45.5 stopinj Celzija. Meso se je jako podražilo, večinoma jedo ljudje le razsoljeno in prekajeno meso. Najbolj draga je pa sevė zelenjava. Škoda, katero je povzročila ta vročina, znaša že sedaj približno 300,000,000 dolarjev. Vremenski urad meni, da ni nikakega upanja, da bi se vreme v kratkem spremenilo.

Smešnice.

(Čudni nazori.) Oče: „Vi ste mojega sina poslali domov, naj se umije.“ — Učitelj: „Da, toda danes je prišel zopet umazan v šolo.“ — Oče: „Oprostite, nikari ne pretiravajte stvari; saj se tudi vi vsaki dan ne umivate!“

(Odgovor.) Sodnik: „Jaz vidim, da ste vi predrzen tat, ker se ne bojite po noči vlomiti v prodajalnico, če prav veste, da je posestnik v njej.“ — Toženi: „Da, toda vedeti morate, da se o tem po dnevu ne morem prepričati.“

(Občutljiv.) Žena: „Moj mož je v novejšem času tako nervozen, da se prične takoj potiti, ko sliši da kdo drva žaga.“

(Prijetno.) „.... voznja na kamniški železnici je toliko časa trajala, da so se vsi potniki jeli tikati.“

(Mlad trgovec.) Učitelj: (sinu žida): „Salomon, ako imam jaz jabolko in ga podarim drugemu, kaj je to?“ — Salomon: „Slaba kupčija.“

(Zvito.) Ana: „Ah Harry, odkar sva poročena, nečeš več tako na mene misliti, kakor poprej!“ — On: „Imaš prav, draga, mož in žena sta jedno in človek ne sme o sebi preveč misliti!“

(Zdravniki med seboj.) A.: „Nekoč sem gospoda Milutina sedem let zdravil.“ — B.: „Za Boga, ta človek je moral biti trdne narave.“

(Narobe svet.) Oče: „Zopet si dobil slabo šolsko spričevalo, upam, da bode prihodnje bolje!“ — Osemletni sin: „Prav imaš, papa — le ne obupaj.“

(Smola.) A: „Gospod sosed, pokažite mi vendar vaš novi aparat za preganjanje tatov.“ — Sosed: „Obžalujem da ga ne morem pokazati, kajti včeraj so mi ga — ukradli!“

(Ni izdajalec.) Star gospod (malemu dečku): „Kako se imenuješ?“ — Deček: „Kakor moj oče.“ — Gospod: „In kako se imenuje tvoj oče?“ — Deček: „Kakor jaz.“ — Gospod: „Toraj, kako te pa kličejo zjutraj, k zajutreku?“ — Deček: „Mene nihče ne kliče.“ — Gospod: „Kako pa to?“ — Deček: „Ker pridem vedno preje k mizi.“

Loterijske številke.

Gradec	3. avgusta	24	69	34	33	22
Trst	10. „	2	10	59	69	83

Zahvala.

Za prisrčne dokaze blazega sočutja o bolezni in smrti našega preljubega, nepozabljivega soproga, ozir. očeta, starega očeta, brata in strica, gospoda

Antona Kokalj,

kamnoseka in posestnika,

izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo; ravnotako vsem spremljevalcem pokojnega k večnemu počitku, posebno še prečastiti duhovščini iz Prečine, slavnemu katol. društvu rokodelskih pomočnikov, gg. pevcem za ginljivo petje, gg. mojstrom, gosp. predsedniku obrtne zadruge, kakor vsem drugim gospodom in gospem ter prijateljem in znancem predragega ranjcega.

Bršljin pri Novem mestu, 13. avg. 1901.

(223)

Žalujoča rodbina.

ZAHVALA.

Za mnogoštevilne izraze sočutja povodom smrti nepozabne sestre

Katarine Saje,

kakor tudi vsem za mnogobrojno častno udeležitev pri sprevodu k zadnjemu počitku v Dol. Stražo, izrekamo najtoplejše zahvalo.

Hrušovec, dne 7. avgusta 1901.

(220)

Žalujoči ostali sorodniki.

Dva pridna učenca za trgovino

s železnim in špecerijskim blagom sprejmeta se takoj pri **Adolf Gustinu** v Novem mestu. (222—1)

Vsem prijateljem kličem povodom svojega odhoda iz Novega mesta krepak

„Na zdar!“

„Z Bogom!“

(217)

Bruno Rotter.

Št. 8750.

Razpis!

Na kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu, z dvoletnim poučevanjem in slovenskim učnim jezikom, so izpraznjene

štiri deželne ustanove

za prihodnje šolsko leto 1901/1902, katero se prične 4. novembra 1901.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja in so z dobrim vspehom dovršili ljudsko šolo. Prednost imajo taki kmetski sinovi, od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom, vino- in sadjerejo pečali.

Učenci z ustanovnino dobivajo brezplačno hrano, stanovanje in pouk v šoli, obleko pa si morajo sami preskrbovati.

V šolo se sprejemajo tudi:

1. **Plačujoči učenci**, kateri plačujejo po 60 K na dan za hrano in stanovanje in pa 40 K šolnine na leto, in

2. **eksternisti**, ki zunaj šole stanujejo in plačujejo šolnino.

Lastnoročno pisane slovenske prošnje, ki morajo biti kolekovane s kolekom 1 K, se imajo

do 17. septembra 1901

izročiti vodstvu kranjske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu.

Prošnjam je priložiti rojstni list, spričevalo dovršene ljudske ali srednje šole, zdravniško potrdilo o čvrstem telesu in trdnem zdravju in župnijsko spričevalo o lepem vedenju.

Vsak učenec se mora podvreči vsprejemnemu izpitu, ki se razteza na slovenski jezik in priproste računstvo, in od vsega tega izpita je odvisno, ali se dotičnik v šolo sploh sprejme.

Prošnjam za sprejem proti plačilu je priložiti reyerz ali obvezno pismo starišev, oziroma varuha zaradi vzdržavanja učenca.

Pristavlja se, da imajo učenci, ki dovrše to šolo, le dve leti vojaške prezentne službe.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dné 28. julija 1901. (225—1)

Služba sadjarja

ob enem kletarja, je z dné 1. oziroma 15. septembra t. l. na kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu za popolniti. Letna mezda znaša 800 kron a. v. Stanovanje brez oprave je prosto, istotako kurjava in svečava. Sadjar, ob enem kletar, ima kakor predelavec učencev posla v sjalnici, drevesnici, v sadovnjakih, trtnici, v matišnjakih ter v sadni in vinski kleti in tehnični delavnici. Prošnje opremljene z spričevalom vsaj dobrim uspehom dovršene strokovne šole pošljejo naj prositelji do 20. avgusta t. l. podpisanemu vodstvu.

Vodstvo kranjske kmetijske šole.

Na Grmu, dné 5. avgusta 1901. (215—1)

2 lepi kravi, jedna s teletom, druga breja, sta na prodaj pri Andreju Šali, posestnik v Češči vasi. (221—1)

Svarilo!

Brez moje in gospod Öhn-ove vednosti in brez najnega privolenja ne sme se na grajščini Breitenau in Luknja nič prodajati. Vse takšne kupčije smatrajo se neveljavne in bodo sodnijsko kaznovane.

Ritter,
poročnik v rez.

(312)

Trije zanesljivi hlapci,

po 10, 12 in 15 gold. mesečne plače se takoj sprejmejo v službo pri Franc Klemen v Čermošnjicah pri Toplicah. (213-1)

Bika plemenjaka,

muricodolskega plemena ima na prodaj Janez Sever, posestnik pri Čužni vasi, pošta Trebelno (Dolenjsko).

VINO lastnega pridelka iz vinogradov na Trški gori prodaja v večji in manjši množini Franc Seidl, v Rudolfovem.

350 lepih hrastov

blizo okrajne ceste je na prodaj. — Več se izve v grajščini Bajnof pri Rudolfovem. (192-3)

Učenca

iz poštene dolenske rodbine, 15—16 let starega, vsprejme takoj pod ugodnimi pogoji v pouk Franc Schifrer, sedlar in rimar v Kranju. (209-2)

V pomoč Salezijancem!

Žrebanje nepreklicno 30. dec. 1901.

Efektivna loterija

za zgradbo zavetišča in odgojevališča v Ljubljani.

Srečka 50 vinarjev.

Srečke se dobivajo v odborovi pisarni v Ljubljani, Gosposke ulice in v knjigarni J. Krajec nasl. v Novem mestu. — Razprodajalcem popust. (193-3)

V grajščini Pogance je na prodaj

večja množina jabelčnika.

Oddaja se tudi na veđer. (188-3)

Nova lepa kapelica

notranja visokost in širokost 63×34 cm, primerna za kip Praški Jezus, sv. Anton itd. je ceno za dobiti v J. Krajec nasl. knjigarni v Novem mestu. (208-2)

Prave kranjske klobase

velike po 18 kr., šunke brez kosti (Rollschinken) po 90 kr., prešičje glave po 40 kr., špeh in suho meso po 70 kr., salame po 80 kr. kilo, brinovec 1 glđ. 20 kr. liter, pošilja proti povzetju J. Ev. Sirc v Kranju.

Janez Jax-a

najstarejša
in največja
tovarniška zaloga

šivalnih strojev

v Ljubljani, Dunajska cesta št 13.

Zastopnik za Dolenjsko:

Friderik Skušek,

trgovec v Metliki. (210-47)

Najboljše, najcenejše in najhitrejše kosilo in večerjo

napravi vsaka gospodinja iz „Ilirskih testenin“ kakor so nudeljni, rezanci, makaroni itd., ktere so pa le zanesljivo prave v škatlah po 1/2 kg z napisom:

Prva kranjska tovarna testenin
Žnidarskič & Valenčič II. Bistrica.

Zahtevajte jih v vseh prodajalnicah jestvin. * * Ne pustite se varati, da so morda druge enako dobre kot naše.

Ceniki trgovcem zastonj in franko. (198-2)

Matija Žgur,

stavbeni mojster v Novem mestu št. 72

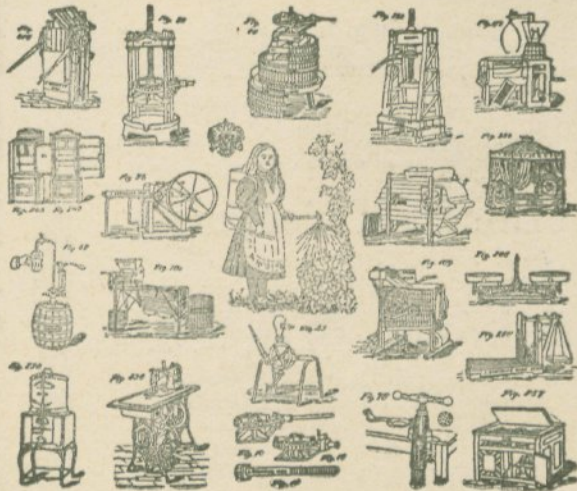
izvršujem vsa zidarska dela prav solidno in po jako nizki ceni. Priporočujem se najuljudnejše slavnemu občinstvu in visokočastiti duhovščini v blagovoljno naročitev. (164-5)

Jos. Medved

trgovec v Novem mestu

priporoča svojo veliko zalogo raznega vina. Odda se najmanj 56 litrov.

Kupim tudi zdrave sode ki drže 1 do 3 vedre. (181-3)

IVAN SCHINDLER,

DUNAJ, III. Erdbergstrasse št. 12

razpošilja gratis in franko kataloge v slovenskem jeziku z več kakor 400 slikami o vseh vrstah aparatov za stroje, potrebnih predmetih za kmetijstvo, vinarstvo, za obrtne in gospodarske namene.

Cene nižje kakor drugod.

● Za realno postrežbo se garantira. ●

Ugodni plačilni pogoji.

Solidne zastopnike se išče,

(127-8) IVAN SCHINDLER,

ces. kralj. priv. lastnik.

DUNAJ, III. Erdbergstr. št. 12.

Učenca od 14. leta naprej sprejme v učenje za stavbeno in pohištvno mizarstvo
Matko Malovič v Rudolfovem.

Brata Appe

v Kandiji pri Novem mestu na Dolenjskem priporočata prečast. duhovščini in sl. občinstvu vsakovrstne lončene izdelke.

V veliki izberi imata v zalogi raznovrstne lončene peči, štedilnike (Sparherde) s kahljicami, izdelujeta kopelne kadi, nasade za dimnike itd. Vsi njihovi izdelki so ognjeprotivno preizkušeni in izvršeni trpežno. — Preskrbljujeta postavljanje pečij in štedilnikov, istotako prenavljanje in popravljanje le po izurjenih, zanesljivih, dela večjih pomočnikih, po najnižji konkurenčni ceni.

Vsaka kahljica, katera vsled ognja tekom dveh let počei, nadomesti se z drugo. (191-3)

— Po dogovoru plačuje se tudi na obroke. —

Učenec, poštenih starišev in lepega vedenja, se takoj sprejme v trgovino z mešanim blagom
(201-2) Franceta Pavlina, v St. Rupertu Dolenjsko.

Mlinar in žagar,

tudi oženjen in z otroci dobi službo v mlinu in na žagi Janeza Pečaverja v Poljancih, pošta Toplice. Mlin in žaga se da tuli v najem — Ravno tam dobi tudi službo en hlapec pri konjih. (200-2)

Prodaja vina.

Grajsčina Bajnof pri Novem mestu ima še večjo množino prav dobrega vina domačega pridelka iz Trške gore na prodaj. Cena mu je 13, 14, 15 gl. I estereih to je 40 bokalov. — Odda se v večji in manjši množini. (131-6)

Učenca z dobrimi šolskimi izobrazbami, poštenih starišev sprejme v poduk v prodajalno z mešanim blagom
(202-2) Friderik Skušek v Metliki.

Mesarski učenec

se sprejme takoj pod ugodnimi pogoji pri
(204-2) Jos. Hrovat ml. Žužemberk št. 7.

Vsaka
gospodinja
in mati

se mora blagrovati, katera rabi z ozirom na zdravje, varčnost in dobri okus Kathreiner Kneippovo — sladno kavo (pristno samo v znanih izvršnih zavrtkih).

P. n.

(116-9)

Slavnemu občinstvu in gostilničarjem uljudno naznanjam, da sem iz svoje že dobro znane zaloge pive v sodčkih letos začel prodajati tudi

pivo v steklenicah po pol litra.

En zaboj s 25 steklenicami velja samo 4 krone. Imam tudi v zalogi izvrstna istrska vina od 32 vinarjev liter naprej in ne 32 krajcarjev, kakor je bilo vedno po tiskarski pomoti tiskano.

Z odličnim spoštovanjem

Anton Jakaz, založnik Steinfeldske pive bratov Reininghaus v Gradcu.

NOVO MESTO, 14 aprila 1901.

J. Krajeo nasl.

knjigarna, tiskarna in knjigoveznica v Novem mestu

se uljudno priporočuje v točno, lično in moderno izvrševanje

    vsakovrstnih tiskovin,

kot so: molitvene in druge knjige v vsakem obsegu, šolska in društvena poročila, trgovski in obrtnijski računi, pisma in kovrti z naslovom, naslovne karte, vizitke, spovedni listki, ceniki, jedilni listi, pravila in vsprejemnice za društva, lepaki itd. itd. — Nadalje: vse tiskovine za čast duhovščino, razne urade, županstva in šole, za gospode notarje in odvetnike, za industrijo, trgovino in obrt, za hranilnice in posojilnice, društva itd., od navadnega črnega do finega večbarvenega tiska po zmernih cenah.

Sedaj prenovljena tiskarna je tudi zmožna izvrševati

razglednice v različnih barvah

ter oskrbuje na željo klišeje po fotografijah, rizbah in koloriranih podobah. — Nadalje priporočamo veliko zalogo vsakovrstnega papirja, pisalnega orodja, rastriranih in obrtnijskih knjig, podobe za v okvirje, voščilne liste, pisanke in risanke za šole, notic-knjžice, peresa in raznovrstne tinte, svinčnike, pečatni vosek, fine tintnike itd.

Razen knjig iz lastne zaloge ima naša

*** * * knjigarna * * ***

na prodaj vse važnejše knjige slovenske literature, molitvenike v največji izbiri itd. itd.; podobice za kolekturo, prvo spoved in prvo sv. obhajilo, različne svetinje, križce, rožnivece. Oskrbujejo se točno v najkrajšem času knjige za cerkev, missale itd., ter druge teologične in znanstvene knjige po izvorni ceni.

Prav toplo priporočujemo svojo najboljšo urejeno

knjigoveznico

v vezanje vsakoršnih knjig in protokolov za šolo, cerkev in urade ter molitvenikov od navadne platnene do najfinejše šagrin-vezave. Tudi različne galanterijske izdelke izvršujemo točno in okusno.

Posebno priporočujemo **šolskih knjig** za gimnazijo in ljudske šole ter drugih **šolskih potrebščin**.

Iz lastne zaloge priporočujemo sledeče knjige:

Spisi Krištof Šmida; povesti za mladino, primerna za šolska darila; priporočljivo podučno berilo za mlade in odrasčene. Izšlo je dosedaj 11 zvezkov. Dobivajo se broširani, trdo vezani in v elegantni rudeči vezavi. Spisi Krištof Šmida se bodo še nadaljevali.

Narodna biblioteka. Izhaja v negotovih obrokih po 30 vin. snopič. Dosedaj je izšlo 60 snopičev.

Tisoč in ena noč. Berilo za kratek čas. Obsega 51 snopičev po 40 vinarjev. Kdor vzame vse snopiče, dobi snopič po 36 vin.

Kranjska mesta. Z nekaterimi podobami. Sestavil P. Florentin Hrovat. Cena trdo vezane knjige 1 K 20 vin.

Mladini. Osem mičnih povestic za mladino. Trdo vezane po 60 vin, eleg. rudeča vezava 1 K.

Zgodovina farâ ljubljanske škofije. Zgodovina Šmarješke fare na Dolenjskem. Cena 60 vin.

Karmeljska bratovščina. P. Ladislav Hrovat, broširana 14 vin.

Mati Božja Bistriška. Prestavil P. Ladislav Hrovat, broširana 20 vin.

Hišni misijon ali duhovne vaje. Po sv. Alfonzu Liguorskem. Pripredil in poslovenil P. Marijan Širca o. r. sv. Franč. V platno vezano 1 K 60 vin., v usnje 2 K 40 vin.

Valvasor, Ehre des Herzogthums Krain.

Cena broširanih knjig (štirje veliki zvezki s podobami)

50 kron, vezanih v usnje 80 kron.

(216—1)